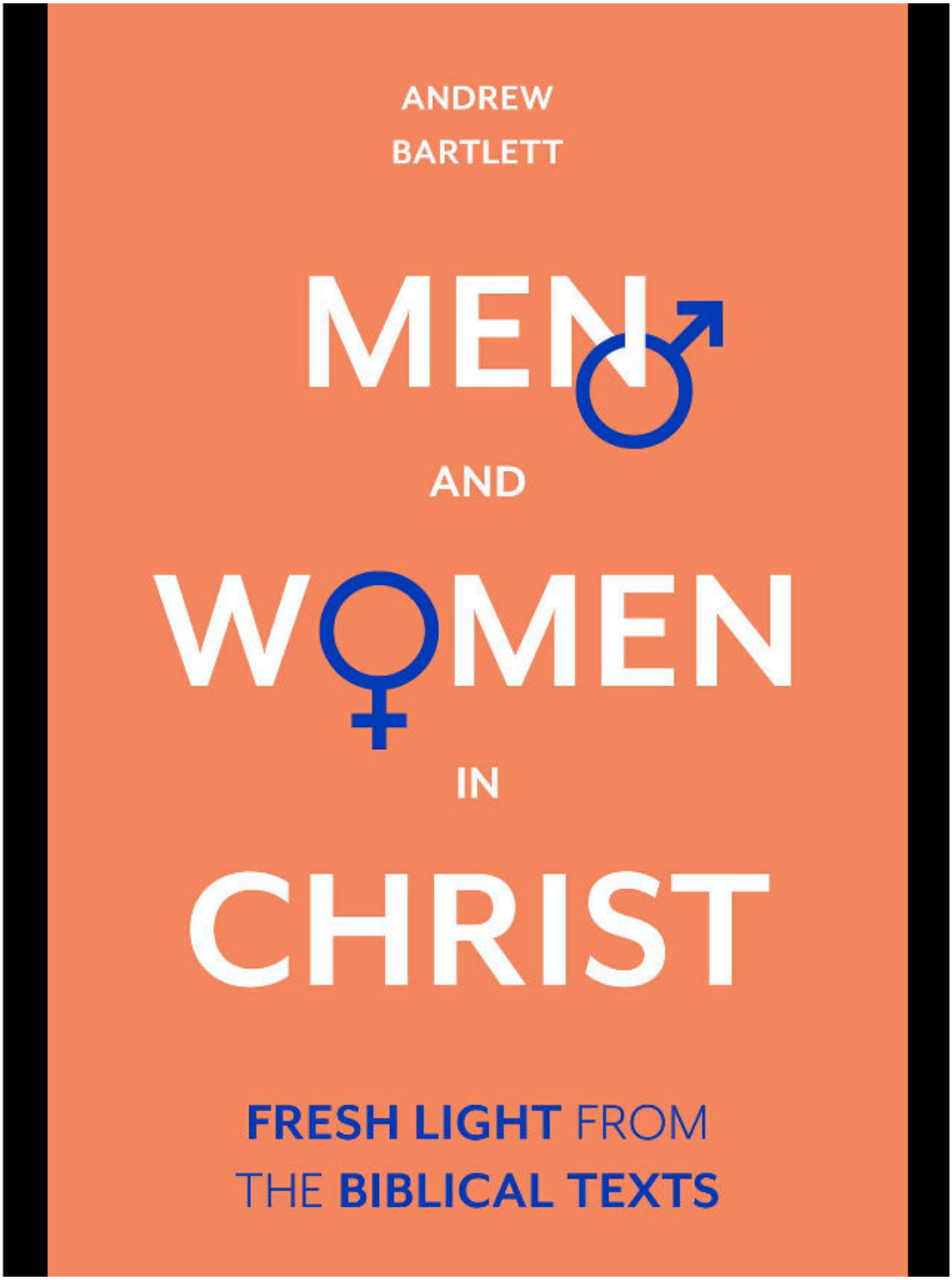
Bartlett, Andrew. Men and Women in Christ IVP

Andrew Bartlett KC ma főként nemzetközi mediátorként (közvetítőként) dolgozik. Éles eszű gondolkodóként feldolgozta és alaposan végiggondolta a nő és a férfi szerepének kérdését az Újszövetségben és az egész Bibliában, minden teológiai érvet figyelembe véve. Igyekszik elfogulatlanul közelíteni a témához, és véleményem szerint ez sikerült is neki. Ez abból is látszik, hogy egyes pontokon az egalitárius álláspontot is bírálja, ha az érvek egyszerűen gyengék vagy nincsenek jól megalapozva. Ez a dokumentum a főbb fejezetek összefoglalását tartalmazza, ahogyan azt maga Bartlett megfogalmazta.

Németre fordította: Hans-Jörg Ronsdorf, átdolgozva: 2026. október.

Ez a dokumentum Andrew Bartlett engedélyével jelent meg a www.hans-joerg-ronsdorf.de honlapon.

Meggyőződésem – a Szentírással összhangban –, hogy a gyülekezetben a nőknek is tanítói és vezetői szolgálatot kell végezniük, hogy ezzel is segítsék az egyház, a gyülekezet egészségét.

2025. május 25.

Az 1. fejezet összefoglalása: A hagyomány újragondolása, az egység keresése

1. A keresztények egységét rombolja az egalitáriusok (akik szerint a férfi és a nő egyenrangú, és mindketten végezhetnek minden szolgálatot és vezető feladatot) és a komplementáriusok (akik szerint Isten a férfiaknak és a nőknek eltérő szerepet adott, és a vezetés a férfiaké) közötti, táborokra szakító megosztottság.

2. A Biblia hagyományos értelmezését, amely szerint a nők természetüknél fogva alacsonyabb rendűek a férfiaknál, joggal vetették el, mert inkább a patriarchális kultúrán alapul, mint magán a szövegen. Ma az egalitáriusok és a komplementáriusok egyaránt természetüknél fogva egyenértékűnek tekintik a nőket és a férfiakat, és mára azt is elismerik, hogy a nők a társadalom egészében vállalhatnak vezető feladatokat. A komplementáriusok azonban ragaszkodnak ahhoz, hogy a gyülekezetben és a házasságban a férfi vezessen.

3. A Biblia hű értelmezése az Írást a hagyomány elé helyezi, figyel a kultúrára, a szövegösszefüggésben visszanyúl az eredeti nyelvhez, a szöveg belső összhangját keresi, és krisztusközpontú, kánoni megközelítést követ; mindezt pedig lelki nyitottsággal és gyakorlati bölcsességgel teszi (1. függelék).

4. E módszerek alkalmazása vezet el e könyv következtetéseihez, nevezetesen ahhoz, hogy a komplementárius és az egalitárius álláspont is részben helyes, részben téves.

5. Ha a keresztények ezekben a kérdésekben közelebb kerülhetnek egymáshoz, az kedves lesz az Úr előtt, és megerősíti a gyülekezet szolgálatát mint só és világosság egy összezavarodott és sebzett világban.

A 2. fejezet összefoglalása: Férj és feleség, férfiak és nők: 1Kor 7

1. Bár az 1Kor 7 kiemelkedik mint a házasság leghosszabb tárgyalása az Újszövetségben, és ez az egyetlen hely az Újszövetségben, amely kifejezetten említi a férj tekintélyét, a komplementárius elemzések hajlamosak ezt a szakaszt figyelmen kívül hagyni vagy jelentéktelennek feltüntetni.

2. Pál világképe krisztusközpontú. A teremtés továbbra is szem előtt marad, de a megváltás és az új teremtés áll az előtérben. A házasságról alkotott felfogása számol azzal, hogy a Messiás eljött, és a vég már látható. Ez viszonylagossá teszi a hívők minden jelenlegi élethelyzetét; ahhoz képest, ami eljön, jelentéktelenné válnak. Ebben a fényben ajánlja a házasság nélküli életet, és a házasságról feltűnően egyenjogú felfogást képvisel.

3. Ahogyan Pál a 3–5. versben tanítja, a férjnek és a feleségnek ugyanakkora a tekintélye. Elveti az egyoldalú döntéshozatalt. Ha a férj vezetését úgy értjük, mint egyoldalú tekintélyt a felesége fölött, az egyenesen ellentmond az apostol tanításának.

4. A 3–5. verset nem lehet jogosan úgy tekinteni, mint a férj egyoldalú tekintélye alóli különleges kivételt, amely csak a nemi együttlétre és a közös imádságra vonatkozik.

5. Amennyire az 1–16., a 25–28. és a 32–40. versből kivehető, Pál a férfiak és a nők személyes kapcsolataiban teljes egyenlőséggel számol. Ha Pál a férjnek a feleség fölötti hierarchikus, egyoldalú tekintélyében hitt volna, megmagyarázhatatlan volna, hogy miért írta le ezeket a szavakat.

6. Ez nem jelenti azt, hogy Pál mai értelemben vett egalitárius volna. Nem arra hívja fel az egyént, hogy a házasságban érvényesítse a jogait; sokkal inkább arra hívja az egyenjogú társak mindegyikét, hogy rendelje alá magát a másiknak, összhangban a Róm 12,10; Gal 5,13; Fil 2,3 igéivel.

A 3. fejezet összefoglalása: Hierarchiák, alárendelődés és szeretet: Kol 3 és Ef 5

1. A kolosséi és az efézusi levél nagyjából ugyanabban az időben íródott, és arra szánták őket, hogy gyülekezetről gyülekezetre adják tovább; ezért helyénvaló együtt vizsgálni őket.

2. Pál nem utasítja el a hierarchiákat, ha azok helyénvalók.

3. Az „alárendelni magát” szó (*hupotassō*) magában foglalja azt a gondolatot, hogy valaki rangban egy másik ember alatt áll. Pál utasítása azonban, hogy a feleségek rendeljék alá magukat, önmagában még nem feltételez hierarchiát a házasságban. El kell döntenünk, hogy arra gondol-e, hogy a feleségek azért rendeljék alá magukat, mert a férjüknek tekintélye *van* fölöttük, vagy arra, hogy a feleségek úgy viselkedjenek, *mintha* a férjük fölöttük állna.

4. Az alárendelődés a keresztény kapcsolatokban nem jelenti azt, hogy valaki kérdés nélkül engedelmeskedik egy másik embernek. Nincs olyan keresztény kötelesség, hogy valaki egy másik embert a rosszba is kövessen.

5. Az első század kultúrájában nem volt egységes felfogás a házasságról, de jellemzően a férjnek egyoldalú tekintélye volt a feleség fölött.

6. Pál utasításait, hogy a feleségek rendeljék alá magukat, a férjek pedig szeressenek, részben gyakorlati megfontolások határozzák meg.

7. Pál helyesli a szülők tekintélyét a gyermekek fölött, a rabszolgatartókét a rabszolgák fölött azonban nem. A háztartás három kapcsolatának (feleség és férj, gyermek és apa, rabszolga és úr) összehasonlítása nem bizonyítja, hogy Pál helyeselné a férj egyoldalú tekintélyét a felesége fölött.

A 4. fejezet összefoglalása: A házasság az Üdvözítőt ábrázolja: Ef 5

1. Az új teremtés beteljesedésekor az egyetlen házasság Krisztus és az Ő népe közötti egység lesz. Az Ef 5-ben Pál azt tanítja, hogy a házasságot a jelenlegi korszakban e valóságra mutató jelként kell látni. Ahogyan a férj és a feleség egymással bánik, az annak része, ami abból következik, hogy betölti őket a Szentlélek, hogy krisztusi életet éljenek.

2. Pál a „fej” metaforáját használja, hogy leírja Krisztus kapcsolatát az egyházzal és a férj elhívását is a házasságban. A görögben ez nem volt egyetlen jelentésű, rögzült metafora, ezért jelentését a szövegösszefüggésből kell meghatározni. Az Ef 1,21–23-ban a hangsúly valószínűleg Krisztus uralmán van, a 4,13–16-ban pedig azon, hogy Ő az Üdvözítő. Négy jellemző mutatja, hogy Pál a második jelentést alkalmazza a férjre. Ezek: (a) „az egyház feje” és „Ő maga a test üdvözítője” egymás mellé

állítása (appozíciója) az 5,23-ban; (b) az üdvözítő szerep témája Pálnál az 5,25–33-ban; (c) Mózes első könyvének felhasználása az 5,31–32-ben; és (d) az 5,24 első szava (*alla*, „de”), amely csak akkor illik a szövegösszefüggésbe, ha Pál a férjet Krisztussal mint Üdvözítővel, nem pedig mint Úrral hasonlítja össze.

3. A férj fej-voltának jelentése – ahogyan a fej–test metaforából és a Krisztus–egyház összehasonlításból adódik – abban áll, hogy különleges kötelessége szerető önfeláldozással munkálni a felesége javát. Ha a férj egyáltalán koronát visel, akkor az töviskorona.

4. A feleségek úgy viselkedjenek, mintha a férjük az uruk volna. Ez nem jelenti azt, hogy a férjek a feleségük urai. A feleség alárendelődésének okaiként Pál Krisztus példáját és az Iránta való tiszteletet nevezi meg (1–2., 21–22. v.), valamint a férj felelősségét az önfeláldozó szolgálatra (22–23. v.). Olyan okot, amely a férj Istentől adott egyoldalú tekintélyén alapulna, nem nevez meg.

5. Az alárendelődés, amelyet Pál a 21. versben kér, a hívők önkéntes, kölcsönös alárendelődése egymás iránt. A férjek ez alól a feleségükkel szemben nem kivételek.

6. A fent kifejtett korlátozott és sajátos értelemben Pál különbséget tesz a férjek és a feleségek felelőssége között. Az az egalitárius szemlélet, amely a felelősségek minden világos megkülönböztetését elutasítja, nincs összhangban azzal, ahogyan Pál a fej–test metaforát és a Krisztus–egyház összehasonlítást használja.

7. Azok a házasságok, amelyeket az Ef 5 mintája szerint élnek, csodálatosan szemléltethetik Jézus Krisztus alázatát és az egyháza iránti önfeláldozó szeretetét.

8. Úgy tűnik, Pál a háztartás közös vezetésével számol, és nem írja elő, hogyan kell a családért való felelősséget a férfiak és a nők között elosztani.

Az 5. fejezet összefoglalása: Teremtés és élet: 1Móz 1–3 és azon túl

1. Az 1Móz 1–3 komplementárius értelmezése, amely a férfi vezetői tekintélye mellett száll síkra, a bibliai szövegben nem talál kifejezett alátámasztást. Olyan következtetéseken alapul, amelyek a legjobb esetben is bizonytalanok. Egyik sem következik kényszerítően a szövegből.

2. Férfinak vagy nőnek lenni a teremtés által adott tény. A nőt úgy mutatja be a szöveg, mint akit arra teremtett Isten, hogy erős szövetségese legyen a férfinak. Ez a férfi és a nő közötti egyértelmű különbségre utal.

3. Mózes első könyvének szövege nem határozza meg és nem fejti ki ezt a különbséget. Nyitva hagyja annak lehetőségét, hogy más igehelyekből a vezetésben való felelősségek derüljenek ki. A férfi uralmát azonban nem alapozza meg. Azt, hogy a férfi uralkodik a feleségén, ahogyan az 1Móz 3,16 leírja, a szöveg a bűneset negatív következményeként mutatja be. Ez nem olyasmi, amit tudatosan folytatni vagy éppen tovább erősíteni kellene.

4. Az Ószövetségben nincs olyan szöveg, amely azt mondaná, hogy a férjeknek tekintélyt kell gyakorolniuk a feleségük fölött.

5. Az Írás nem írja elő a férfi és a nő szerepeinek meghatározott elosztását a család gondozásában. A derék asszony leírása a Péld 31-ben – aki megkeresi a megélhetést, és a háztartást is vezeti – idealizált képet rajzol egy meghatározott történelmi és kulturális környezetben. Az emberek élethely-

zete, képességei és adottságai különbözők. Ha a Péld 31-et kötelező előírásnak tekintenénk, félreértenénk a szöveget.

6. A teremtésről szóló tanítás nem adhat végső választ a keresztény házasság kérdésére, mert túl kell lépnünk azon a kérdésen, hogy „Hogyan rendezte el Isten az eredeti teremtést a bűneset előtt?", és azt is meg kell kérdeznünk: „Mi Isten szándéka a megváltott emberekkel?" és „Hogyan kell most élnünk e szándék fényében?"

7. A házasság megalapításának az 1Móz 2,24-ben lelki jelentősége van, mert előre utal Krisztus és az Ő egyháza egyesülésére (Ef 5,31). Még ha az 1Móz 1–3 komplementárius értelmezése helyes volna is, abból nem következne, hogy Krisztusban a férfinak uralkodnia kell a nő fölött. A Krisztusban kapott megváltás előre viszi a hívőket az új teremtés felé, nem vissza a bűneset előtti időbe.

8. Az ószövetségi példák, amelyekben nők Isten jóváhagyásával vezetnek, nem egyeztethetők össze azzal, hogy volna olyan alapelv, amely szerint a nők soha nem vezethetnek férfiakat, és soha nem gyakorolhatnak tekintélyt fölöttük.

A 6. fejezet összefoglalása: Alárendelődés és tisztelet: 1Pt

1. Péter életszemlélete krisztusközpontú. Urunk alázatos szeretetének és alárendelődésének példája világosan kirajzolódik Péter első levelében.

2. Péter közben azt is kifejti, hogyan alkalmazható ez különböző helyzetekre, amelyekben a keresztény hívőknek tiszteletet kell tanúsítaniuk mások iránt – köztük a házasságra is.

3. Azok közé az okok közé, amelyeket Péter a feleségeknek a férjük iránti alárendelődésére megnevez, a következők tartoznak: (a) hogy megnyerjék őket; (b) a szelíd lélek kedves Isten előtt; és (c) a múlt szent asszonyainak – például Sárának – a példája. Sára csodálatosan bátorító módon szemlélteti az Istennek – és ezzel a férjének is – való alárendelődést kedvezőtlen körülmények között (3,1–6). Azok a párhuzamok, amelyeket Péter a feleségek alárendelődésére felhoz: a felszólítás minden hívőhöz, hogy rendelje alá magát (2,15–17), az utasítás a rabszolgáknak, hogy még az igazságtalan uraknak is rendeljék alá magukat (2,18–21), és Krisztus példája, aki alárendelte magát azoknak, akik igazságtalanul szenvedést okoztak Neki (2,21–24). Okai között nem szerepel, hogy Isten terve a férjeket a feleségük fölötti egyoldalú tekintély helyzetébe állította volna. Ha Péter ezt igaznak tartotta volna, ez lett volna a legkézenfekvőbb ok, amelyet megnevezhetett volna. Sehol a Bibliában nincs olyan igehely, amely arra utasítaná a férjeket, hogy egyoldalú tekintélyt gyakoroljanak a feleségük fölött.

4. A férjek „hasonlóképpen" viselkedjenek, szelídséggel, és adják meg a tiszteletet a feleségüknek (3,7). Ez kölcsönös alárendelődésre utal.

5. Ha valakit az igaz Isten örökösének neveznek, az a lehető legmagasabb tisztesség. A férfi és a nő egyformán „az élet kegyelmének örököstársai". Pontos fordítással, gondos olvasással és helyes megértéssel az 1Pt 3,1–7 nem támogatja a férfi egyoldalú tekintélyét a nő fölött.

6. A patriarchális kultúra visszaélt az 1Pt 3,1–7-tel. A férjek ne kényszerítsék a feleségüket. Ahol családon belüli erőszak történik, lépéseket kell tenni, hogy véget vessenek neki.

7. A keresztény kapcsolatokban a kölcsönös alárendelődés összeegyeztethető a helyénvaló vezetéssel. A keresztény vezetés a gyülekezetben nem azt jelenti, hogy erőszakkal kényszerítünk másokat.

Ahol gyülekezeti fegyelmezésre van szükség, a legerősebb helyénvaló intézkedés a kizárás – és semmi azon túl.

A 7. fejezet összefoglalása: Lefátyolozott jelentések? 1Kor 11

1. Az 1Kor 11,3 keretállítás, amely címként áll Pálnak az imádkozásról és a prófétai szólásról szóló fejtegetései fölött. Ez hordozza az érvelését.

2. Hogy Pál mit ért rajta, azt nem lehet biztosan vagy meggyőzően tisztázni a Szentháromság-tan finom árnyalataira való hivatkozással.

3. A szótanulmányok azt mutatják, hogy a „tekintély valaki fölött" és az „eredet" a *kephalē* (fej) lehetséges metaforikus használatai. A szó más helyeken való használata nem döntheti el, melyik jelentést szánja Pál ebben a versben. Ezt a szövegösszefüggés vizsgálatával kell megállapítani.

4. A hierarchikus értelmezés, amely Pál célját a férfiaknak a nők fölötti tekintélyében látja, nem lehet helyes, mert nyolc ponton ellentmond a szövegnek. Különösen fontos: a hierarchikus értelmezés kénytelen figyelmen kívül hagyni Pál keretállításának szerepét, rosszul fordítani a 10. verset, és feltételezni, hogy Pál a 11. verset fordítva írta meg.

5. A mérvadó kulturális környezetben a nők haja rendszerint látható volt, nem takarta el fátyol (vö. 1Tim 2,9; 1Pt 3,3). Korinthusban azonban a pogány szokások tisztességtelen nemi viselkedést mozdítottak elő, mind hetero-, mind homoszexuálisat, és ez gondot okozott a korinthusi gyülekezetnek. A férfiak hosszú haja és a nőknek a fejük tetején feltűzött helyett szabadon leomló hosszú haja egyaránt az ilyen viselkedésre való készséget jelezte.

6. Több nehézséggel jár, ha a szakaszt úgy olvassuk, mintha fátyolról szólna. Pál arról ír, hogyan viselik a hajat, nem a nők elfátyolozásáról. Helyesen fordítva a 2–16. vers mindvégig a hajviseletről szól, nem fátyolról.

7. A NIV a szakasz egészében joggal fordítja az *anēr* és a *gunē* szót „férfinak", illetve „nőnek", nem pedig „férjnek" és „feleségnek".

A 8. fejezet összefoglalása: Gyalázatot hozó haj: 1Kor 11

1. Amint elismerjük, hogy Pál teológiai indítéka az 1Kor 11,3-ban az eredet, és hogy azoknak a hajviseletéről beszél, akik az istentiszteleti összejövetelen prófétálnak vagy hangosan imádkoznak, azt találjuk, hogy folyamatos, logikus és összefüggő érvelést fejt ki. Legalább tíz jel mutat arra, hogy az eredet és a hajviselet szerinti értelmezés lényegében helyesen ragadja meg azt, amit Pál ír. Az eredet szerinti értelmezés elleni ellenvetések nem meggyőzők.

2. Pálnak nem maga a haj a fontos, hanem az a gyalázatos üzenet, amelyet a korinthusiak hajviselete közvetít. Viselkedésüknek tisztelnie kellene Isten szándékait a férfiakkal és a nőkkel, ahogyan Mózes első könyve tanítja őket, és nem szabadna gyalázatosnak és e szándékokkal ellentétesnek tűnnie. Ebben az összefüggésben fontos: e szándékokhoz tartozik a hűséges, monogám, heteroszexuális házasság. Pál a Krisztusban kapott megváltást is hangsúlyozza: bár a teremtésben a férfit és a nőt nemük különbözteti meg, a megváltásban egyek az Úrban. A férfiak és a nők rászorulnak egymásra, és szükségük van a másik hozzájárulására. Az imádkozást és a prófétálást férfiaknak és nőknek úgy kell gyakorolniuk, hogy tiszteljék vele Istent, a teremtés és a megváltás eredetét egyaránt.

3. Pál ebben a szakaszban semmit sem mond a férfinak a nő fölötti tekintélyéről. Arról sem mond semmit, hogy bizonyos vezetői és tanítói feladatok a gyülekezetben a férfiaknak volnának fenntartva. Aki a férfi nő fölötti tekintélyéről és a nők szolgálatának korlátozásáról szóló elképzeléseket alá akarja támasztani, annak más igehelyekre kell hivatkoznia.

A 9. fejezet összefoglalása: Hallgató nők? 1Kor 14

1. A 34–35. vers egységet alkot, amely elkülönül a 33. verstől. A 33. verset nem kellene két részre osztani, és részben a 34. vershez kapcsolni, ahogyan néhány modern fordítás teszi.

2. E két vers tartalma éles ellentétben áll a környező szövegösszefüggéssel. Ez az ellentmondás olyan értelmezési kérdéseket vet fel, amelyekre nem találtak kielégítő megoldást.

3. Úgy tűnik, Pál azt mondja, hogy a nők hallgatását az Úr Jézus parancsa írja elő. Ez újabb rejtély.

4. Mivel ezekre az értelmezési rejtélyekre nincs kielégítő megoldás, nem tudjuk megmondani, mit gondoljunk ezekről a versekről. Különösen azt nem tudjuk megítélni, hogy a nők szólásának olyan korlátozása, amely egy azonosíthatatlan ószövetségi igehelyre (34. v.) és kulturális okokra (35. v.) támaszkodik, érvényes-e más korok és kultúrák gyülekezeteire, vagy sem.

A 10. fejezet összefoglalása: Utólag hozzáadott hallgatás? 1Kor 14

1. Az a hit, hogy a Szentírás eredetileg adott formájában Isten kinyilatkoztatása, arra kötelezi a keresztény tudósokat, hogy amennyire csak lehet, gondoskodjanak arról, hogy a gyülekezet pontos másolatokat használjon, és a másolási hibákat vagy a nem eredeti változtatásokat ne kezelje kötelező érvényűként.

2. Az a szöveg, amely mai Bibliáinkban 1Kor 14,34–35-ként szerepel, valószínűleg nem eredeti. A jelenleg rendelkezésre álló bizonyítékok összességére a legjobb magyarázat az, hogy valaki más, nem Pál, korai lapszéli megjegyzésként (glosszaként) vagy kommentárként a lapszélre írta a 34–35. verset. A másolók tévesen az eredeti levél részének tartották ezt a lapszéli megjegyzést, és átvették a főszövegbe, de bizonytalanok voltak abban, hogy hová illesszék be. Két különböző helyre illesztették be (egyesek a 33. vers után, mások a 40. vers után).

3. Ez a magyarázat minden rendelkezésre álló bizonyítéknak megfelel, a külsőknek és a belsőknek egyaránt. Egyetlen hitelt érdemlő bizonyítéknak sem mond ellent. Megold minden történeti és értelmezési problémát, amely ezekhez a versekhez kapcsolódik, a kéziratos szövegtanúk minden lényeges sajátosságát is beleértve. Más magyarázat nem felel meg ezeknek a feltételeknek.

A 11. fejezet összefoglalása: A tanítás és az 1Tim 2: nehézségek

1. Pál utasításainak célja az első Timóteus-levélben az, hogy harcoljon a tévtanítás és az istentelenség ellen, és előmozdítsa a helyes tanítást és a Krisztusban való kegyességet.

2. Arról, hogy mit jelent az a korlátozás, amelyet Pál az 1Tim 2,11–15-ben a nőkre kiró, vita folyik. A legnagyobb nehézségek közé, amelyekkel minden írásmagyarázónak szembe kell néznie, tartozik (a) az efézusi viszonyokról szóló ismereteink hiányossága, (b) a 12. versben szereplő ritka *authenteō* ige jelentésének bizonytalansága és (c) Pál tömör írásmódja a döntő szakaszban.

3. A Pál korlátozásának jelentéséről folyó vita nem egy abszolút és egyetemes, illetve egy feltételes és korlátozott értelmezés versenye. Mindkét fél elismeri, hogy Pál szándékának valamilyen módon korlátozottnak kell lennie, hogy összeegyeztethető legyen azzal, hogy ő maga helyesli a nők tanítását. Az a vitás, hogy milyen jellegű korlátozást szánt.

4. Az egalitáriusok azt javasolták, hogy Pál korlátozása a 12. versben arra szorítkozik, hogy egy bizonyos átmeneti efézusi problémát orvosoljon. Nehezükre esett azonban olyan magyarázatot találni arra, amit Pál gondol, amely illik mind az efézusi tényleges eseményekről rendelkezésre álló bizonyítékokhoz, mind annak részleteihez, amit Pál ír. Négy nehéz kérdésre mutattam rá, amelyekre az egalitárius értelmezések csak nehezen tudnak válaszolni.

5. A komplementáriusok azt állítják, hogy Pál a 12. versben arról beszél, ki tanít tekintéllyel a gyülekezetben. Ehhez azonban súlyos nehézségek kapcsolódnak. Ezek közé tartoznak a következők:

- • A „Nem engedem meg” / „Jelenleg nem engedem meg” különös megfogalmazás volna egy olyan maradandó szabály felállítására, amely minden nyilvános gyülekezeti összejövetelre minden időben és minden helyen érvényes. Pál korlátozása bizonyos személyekre vonatkozik, akik az ő hatáskörébe tartoznak. Ezt a megfogalmazást a Bibliában sehol máshol nem használják maradandó szabály felállítására. Általános érvényű elvet csak akkor lehet levezetni, ha a 13. verset úgy értjük, hogy Pál egy teremtési elvre hivatkozik.
- • Pál sehol sem mondja világosan, hogy a helyi gyülekezet vezetését kizárólag férfiaknak kell fenntartani. Ha Pál a 12. versben a férfiak vezetői tekintélyét akarta volna megőrizni, akkor azt is meg kellett volna tiltania a nőknek, hogy férfiakhoz prófétai módon szóljanak; az első korinthusi levélben azonban ezt megengedte.
- • A Szentírás nem ismer el kifejezetten olyan különleges, tekintéllyel bíró tanítói tevékenységet, amely elkülönülne a többi keresztény tanítói tevékenységtől, és a férfiak egy meghatározott csoportjára volna bízva.
- • Ha Pál valóban azon a véleményen van (ahogyan a komplementáriusok – akik szerint Isten a férfiaknak és a nőknek eltérő szerepet adott, és a vezetés a férfiaké – állítják), hogy az 1Móz 2 a tekintéllyel bíró férfi vezetés teremtési elvét tanítja, amely a gyülekezetre is érvényes, akkor ennek az elvnek az egész életre érvényesnek kellene lennie. A komplementáriusok azonban maguk mondanak ennek ellent, amikor vonakodnak ilyen széles körben alkalmazni. Elemzésük nem ad meggyőző magyarázatot arra, hogy Pál miért támaszkodik Mózes első könyvére.

6. A vita zsákutcába jutott. Új kezdetre van szükség. A legtöbb kommentátor mindkét oldalon abból indult ki, hogy Pál az 1Tim 2-ben kifejezetten a nyilvános gyülekezeti összejöveteleken tanúsítandó magatartásra ad utasításokat. Ez azonban nem illik annak részleteihez, amit Pál ír. Hogy kijussunk a zsákutcából, először fel kell ismernünk, hogy a 2. fejezet nem a nyilvános gyülekezeti összejövetelre irányul.

A 12. fejezet összefoglalása: A tanítás és az 1Tim 2: kulcsok a szövegösszefüggésből

1. Négy kulcs nyitja meg az utat a 2,9–15 olyan értelmezése felé, amely teljesen az irodalmi és történelmi összefüggésben gyökerezik. Az első az, hogy meggyőződjünk róla: ezeket a verseket valóban az 1,1–2,8 összefüggésében olvassuk. A második az, hogy az első Timóteus-levél két hosszabb, nőkről szóló szakaszát együtt vizsgáljuk. Ha meglátjuk, mit lehet kiolvasni az 5,3–16-ból a történelmi

háttérről, jobban bele tudjuk élni magunkat Timóteusnak, a levél első olvasójának helyzetébe. Ez jelentősen hozzájárul a 2,9–15 megértéséhez. A harmadik kulcs az lesz, hogy az *authenteō* jelentését ideiglenesen a szövegösszefüggésből állapítjuk meg, majd a lehetséges jelentések skáláján ellenőrizzük. A negyedik kulcs az lesz, hogy figyelünk azokra az útjelzőkre, amelyeket Pál a 15. versben állít fel.

2. Az efézusi gyülekezet történelmi hátteréről szóló ismeretek olyan közeget mutatnak, amelyben mágikus mesterségeket és asztrológiát gyakoroltak. Levelében Pál célozgat a mágiára és az asztrológiai gondolkodásra. Az Efézusban terjedő tévtanításhoz hozzátartozik a varázslás és az asztrológia. E hatásoknak ellenállni lelki harc a gonosz láthatatlan hatalmai ellen.

3. A 11–12. versben Pál bizonyos tehetős asszonyokkal foglalkozik, akiknek istentelen viselkedése kiváltja éles intelmeit a 9–10. versben. Tétlenek. Illetlenül és pazarló fényűzéssel öltözködnek. Házról házra járnak, mindegyikük olyan férfit keres, aki kielégíti szexuális vágyait, és tévtanítást terjesztenek. Ehelyett ezeknek az asszonyoknak meg kell tanulniuk jót tenni, teljes alárendelődésben Isten iránt, és csendes, istenfélő életet élni. Ezek az asszonyok a gonosz befolyása alatt állnak. Úgy tűnik, ők azok a tévtanítónők, akik még a gyülekezetben maradtak, és akikkel Timóteusnak foglalkoznia kell. Meg kell feddenie őket, és gondoskodnia kell arról, hogy egyikük se vállaljon presbiteri vagy diakónusnői tisztséget a gyülekezetben, amíg be nem bizonyította megújult életét és megváltozott jellemét.

A 13. fejezet összefoglalása: A tanítás és az 1Tim 2: Pál érvelése

1. Ha a harmadik kulcsot alkalmazzuk, akkor úgy tűnik, hogy az *authenteō* az 1Tim 2,9–12 összefüggésében azt jelenti: „legyőzni, hatalmába keríteni”. Pál ezt akarja mondani: „Nem engedem meg egy drága és illetlen ruhába öltözött, szemérem és önuralom nélküli tévtanítónőnek, hogy tanítson egy férfit, és hatalmába kerítse: legyen csendes és tisztelettudó, és tanulja meg, hogy az igazsághoz méltóan viselkedjen, teljes alárendelődésben Isten iránt.”

2. Ez az értelmezés minden további nélkül megmagyarázza, miért utal Pál a 13–14. versben Mózes első könyvére. Pál azzal nyomatékosítja a 11–12. versben tett kijelentését, hogy visszanyúl az első lelki harchoz, amelyről az Írás beszámol: ott egy asszonyt megtévesztett a Sátán, úgyhogy elfogadta a tiltott tudást; tévesen tanított egy férfit, és hatalmába kerítette – súlyos következményekkel.

3. Pál azért választja ezt a ritka szót, mert az asztrológiai hagyományban ugyanebben az értelemben használják; ez pedig része annak a tévtanításnak, amelyet a gazdag asszonyok terjesztenek. A szót a varázslással és a halállal, a megváltás ellentétével is kapcsolatba hozzák.

4. Ez az értelmezési irány megvilágítja a 15. vers jelentését, amelyet hagyományosan nehéz versnek tartanak. A vers arról az üdvösségről beszél, amelyet a Messiás születése hoz el, egy oldalpillantással az Artemisz-kultusz hitbeli elképzeléseire.

5. Ha a negyedik kulcsot alkalmazzuk, látjuk, hogy Pál a 15. versben két útjelzőt állít fel. Jelzi az olvasónak, hogy a 11–12. vers „asszonyát” (a 15. versben „megtartatik”) azonosítja a 9–10. vers „asszonyaival” (a 15. versben „megmaradnak”). Ez megerősíti, hogy Pál utasítása a 11–12. versben a 9–10. vers asszonyaira vonatkozik. Ezenkívül szokatlan szókincset használ, hogy feltűnő nyelvi és tartalmi kapcsolatot teremtsen a 2,15 (*teknogonia*) és az 5,14 (*teknogoneō*) között. Ez tovább erősíti,

hogy az olvasók jobban megérthetik az összefüggést, ha a nőkről szóló kijelentéseit a 2. fejezetben az 5. fejezetben a nőkről tett kijelentései mellett olvassák.

6. A fenti értelmezés beleillik Pál folyamatos, összefüggő gondolatmenetébe, amely az 1. fejezetben kezdődik, és végigvonul az egész levélen. Megmutatja, hogyan vezet át a 2. fejezet a 3. fejezethez. Ezenkívül megválaszolja azt a négy nehéz kérdést a 2,12-vel kapcsolatban, amelyekre fentebb, a 11. fejezetben rámutattam.

7. Az 1Tim 2 szakasza sem a nőkre vonatkozó általános tanítási tilalmat nem igazolja a gyülekezetben, sem azt az általános tilalmat, hogy a nők tekintélyt gyakoroljanak a gyülekezetben.

A 14. fejezet összefoglalása: Nők mint gyülekezeti vezetők? Bibliai áttekintés

1. Az olyan szabályt, amely szerint csak férfiak vezethetik a gyülekezetet, sem az 1Kor 14,34–35, sem az 1Tim 2,11–15 alapján nem lehet igazolni.

2. Az, hogy Jézus tizenkét zsidó férfit választott apostolnak, nem határozza meg, milyen feltételek érvényesek a helyi gyülekezet vezetésére.

3. Az Ószövetségben a tanítás nagyrészt, de nem kizárólag a papok feladata volt. A papi szolgálatot Jézus beteljesítette; és Krisztusban minden hívő „pap". Ha a papságot a vezetéssel vagy egy tanítói feladattal akarjuk azonosítani, akkor a vezetői és tanítói feladatok most potenciálisan Isten egész népe előtt nyitva állnak, nemre való tekintet nélkül.

4. A 4., 5., 7. és 8. fejezetben a „fej" szerepéről alkotott elképzeléseket vizsgáltuk. Az Ef 5, az 1Móz 1–3 és az 1Kor 11 nem támasztja alá a nők szolgálatának korlátozását.

5. A gyülekezet vezetése és a gyülekezetben való tanítás átfedheti egymást, de különböző tevékenységek. A nőkre vonatkozó tanítási tilalom nem bizonyítaná, hogy a nők nem lehetnek presbiterek. Megfordítva: az, hogy a nők taníthatnak, nem bizonyítja, hogy presbiterek lehetnek.

6. A nők kiemelkedő feladatokat láttak el a korai gyülekezetben. Meghatározó módon működtek közre, és a kívülállók is így látták őket. Ez azonban nem mondja meg részletesen, hogy a nőket a helyi gyülekezetekben elismert vezetői tisztségekbe iktatták-e be.

7. Ügyelni kell arra, hogy a nők tevékenységeiről és szerepeiről szóló újszövetségi bizonyítékokat se túl, se alá ne értékeljük. Így például nem lehet bizonyítani, hogy Fébé vezető szerepet töltött be egy gyülekezetben; megfordítva viszont nagy bizonyossággal mondhatjuk, hogy Júnia kiemelkedő misszionáló apostolnő volt.

8. Az Újszövetségben nem találunk név szerint említett nőket, akikről gyakorlati bizonyossággal megállapítható, hogy presbiterek voltak. Ugyanez azonban a férfiakra is érvényes, különleges eseteket (Péter és János) leszámítva. Ha a keresést a valószínűségekre is kiterjesztjük, akkor férfiakat és nőket is találhatunk – hacsak nem volt egyértelmű tilalom, amely a nőket kizárta a presbiteri tisztségből.

9. Az újszövetségi gondolkodás és élet történelmi és kulturális összefüggésében nem lett volna általános feltevés, hogy csak férfiak lehetnek presbiterek. Ha az apostolok azt akarták volna, hogy a nők soha ne vegyenek részt a gyülekezet vezetésében, és soha ne szolgáljanak presbiterként, ezt világosan ki kellett volna mondaniuk, hogy a gyülekezetnek a jövőre nézve eligazítást adjanak. A presbiterekről vagy vezetőkről szóló szakaszok azonban, például az ApCsel 14,23; 1Pt 5,1–5; Zsid 13,17,

nem tartalmaznak olyan kijelentést, amely a presbiteri tisztséget vagy a vezetést férfiakra korlátozná.

A 15. fejezet összefoglalása: Nők mint presbiterek? 1Tim 3

1. A presbiterek beiktatására vonatkozó legrészletesebb útmutatás azokban a listákban található, amelyekben Pál a presbiteri tisztség feltételeit sorolja fel (1Tim 3,1–7; Tit 1,5–9). Ellentétben azzal a benyomással, amelyet a legtöbb angol fordítás kelt, ezek a listák a görög szövegben nem zárják ki világosan a nőket. Neves komplementárius tudósok ezt elismerik. Ezek a szakaszok (különösen az 1Tim 3) pozitív jeleket tartalmaznak arra, hogy a nők megfelelhetnek a „presbiter" feltételeinek, abban az értelemben, ahogyan az Újszövetség ezt a fogalmat használja.

2. Az „egy feleségű férfiú" szólás, amelyet Pál az 1Tim 3,2-ben és a Tit 1,6-ban használ, a keresztény szexuáletikához való hűségre irányul, és általános értelemben kell érteni, úgyhogy az „egy férjű asszonyt" is magában foglalja.

3. A presbiterek vagy lelkipásztorok egyik döntő feladata, hogy a nyáj őrzői legyenek. Ebből nem következik, hogy csak férfiak lehetnek presbiterek vagy lelkipásztorok. Ha az „egy feleségű férfiút" általános értelemben értjük, akkor mind a tizenhét feltétel, amelyet Pál az 1Tim 3,1–7-ben felsorol, olyan tulajdonság és magatartás, amely férfiaknál és nőknél egyaránt megtalálható. Ugyanez a vonás húzódik végig a megfelelő listán a Tit 1,5–9-ben.

4. Összefoglalva: az Írás nem támaszt alá olyan általános tilalmat, hogy nők ne lehessenek a gyülekezet presbiterei. Arra sincs tilalom, hogy a nők bármely más feladatot ellássanak a helyi gyülekezetben. A férfiak és a nők komplementaritása (kölcsönös kiegészítése) arra utal, hogy előnyös, ha a vezetésben férfiak és nők is részt vesznek.

5. A 11–15. fejezetben kifejtettem, mit jelent az 1Tim 2–3 a nők tanítására és a nők presbiteri tisztségére nézve. Ez a magyarázat figyelembe veszi az Újszövetség rendelkezésre álló adatait és a történelmi és kulturális összefüggésről szóló ismereteket; olyan egyszerűség jellemzi, amely megalapozatlan találgatások nélkül is megáll; és fényt vet további területekre is vizsgálódásunk közvetlen súlypontján kívül. Ez a három jellemző okot ad arra, hogy megbízzunk benne.

A 16. fejezet összefoglalása: Mérleget vonni és közelebb kerülni egymáshoz

1. A 2–15. fejezetben elért eredmények a házasság olyan szemléletét támasztják alá, amely nem hierarchikus, és részben komplementárius; ugyanakkor elutasítanak minden általános tilalmat, amely megtiltaná, hogy a nők tanítsanak vagy vezessenek a gyülekezetekben.

2. Az alárendelődés fogalmát az alázat és az egyenlőség keresztény paradoxonának összefüggésében kell érteni. Mindazok, akik Isten népéhez tartoznak, egyenjogú örökösei az Ő bőséges kegyelmének. Jézus Krisztus példája miatt az alázat áll a keresztény élet középpontjában.

3. Eredményeink nem függenek olyan előfeltevésektől, hogy milyen mértékben kell a teremtésnek, illetve az új teremtésnek irányítania a hívők magatartását. Jól illeszkednek azonban a jelenlegi helyzethez, amelyben a teremtés (háttérként) és az új teremtés (előtérként) egymásra rétegződik.

4. A férjek arra kaptak elhívást, hogy szolgálják a feleségüket, ahelyett hogy uralkodnának rajtuk. Ha nőket hívnak el a gyülekezet vezetésére, az nem mond ellent a Szentírásnak. Nincs okunk attól tar-

tani, hogy ezek az elhívások a nemek összezavarodásához vezethetnének.

5. Egyes értelmezések azért nem elég mélyek, mert az írásmagyarázó túl keveset várt az Írástól. A szövegek alapos tanulmányozásának oda kell vezetnie, hogy a bibliai szerzőket újra megbecsüljük – Isten dicsőségére.

6. Ha gyülekezetek, gyülekezeti szövetségek és más társulások igényt tartanak arra, hogy evangéliumiak legyenek, ezzel elismerik azt a kötelességet, hogy engedelmeskedjenek annak, amit az Újszövetség az egységről mond.

7. Jelenleg a táborszemlélet jellemezte vita mindkét oldalán vannak gyengeségek. Az értelmezésbeli nézeteltérések további munkát kívánnak ahhoz, hogy eljussunk az egységre.

8. Az egalitáriusoknak fel kell hagyniuk azzal az állítással, hogy a komplementáriusokat alantas indítékok vezérlik.

9. A komplementáriusoknak új alapokra kell helyezniük a vitáról alkotott felfogásukat. A házasságról vagy a nők szolgálatáról vallott egalitárius nézetek nem vezetnek teológiai liberalizmushoz. Azok között a hívők között, akik elismerik a Biblia tekintélyét, a döntő kérdések nem az Írásnak való engedelmesség kérdései, hanem értelmezési kérdések, amelyeket ortodox módszerekkel kell tisztázni. Itt az ideje, hogy a komplementáriusok ne állítsák tovább, hogy a komplementárius értelmezésekkel szembeni evangéliumi ellenvetés veszélyezteti az Írás tekintélyét vagy az evangélium igazságát.

10. Jézus imádkozik azok egységéért, akik majd követik Őt (Jn 17,11.20–23), hogy a világ felismerje: az Atya küldte Őt. Krisztusközpontú világszemléletben ez rendkívül fontos cél. Az apostoli útmutatás, hogy mindent tegyünk meg az egység megőrzéséért, új beszélgetést kíván a kölcsönös tisztelet alapján. Akik egymással ellentétes álláspontra helyezkedtek a nők vezetése vagy szolgálata kérdésében, azoknak fel kell ismerniük, hogy ez nem az evangélium központi kérdése; újra meg kell vizsgálniuk a bibliai érveket, ügyelniük kell arra, hogy csak megbízható értelmezési módszereket alkalmazzanak, és mindenekelőtt több figyelmet és nagyobb súlyt kell adniuk a szóban forgó szakaszok szövegösszefüggésének és gondolatmenetének. Addig is fogadjuk el egymást, ahogyan az Úr is elfogadott mindnyájunkat (Róm 15,7).